

ICHKI ISHLAR ORGANLARINING MUROJAATLARINI KO'RIB CHIQISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

ZULFIDIN NIYOZOV RAJABOVICH

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi akademiyasi
magistratura tinglovchisi Ichki ishlar vazirligi akademiyasi
Huquqshunoslik
+998934742220*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ichki ishlar organlarining “murojaatlarini ko'rib chiqish va boshqarish” faoliyatini takomillashtirishga oid asosiy chora tadbirlarga bag'ishlangan. Ichki ishlar organlarining murojaatlarini ko'rilmadan qolib ketishini oldini olish hamda turli xil shaklda beriladigan murojaatlarni o'z vaqtida ko'rib chiqilishi bilan bog'liq chora-tadbirlar takomillashtirilgan.

Kalit so'zlar: *jismoniy vayuridik shaxslar murojaati, ariza, taklif, shikoyat, muddat, anonim murojaat, dublikat.*

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена основным мерам по совершенствованию деятельности по рассмотрению “обращений физических и юридических лиц” в органах внутренних дел. Усовершенствованы меры, связанные с недопущением оставления обращений физических и юридических лиц без внимания, своевременным рассмотрением обращений, поданных в различных формах.

Ключевые слова: *заявление, заявление, предложение, жалоба, срок, анонимное заявление, дубликат.*

ABSTRACT

This article is dedicated to the main measures to improve the activity of reviewing “appeals of individuals and legal entities” in internal affairs bodies. The measures related to preventing the appeals of natural and legal persons from going unnoticed and the timely consideration of appeals submitted in various forms have been improved.

Keywords: *application, application, proposal, complaint, term, anonymous application, duplicate.*

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda xalqimizning baxtli hayoti uchun, olis kelajakda emas, balki bugungi kunda, ayni paytda yaxshi yashashi, munosib hayot kechirishi va barcha imkoniyatlardan bahramand bo'lishini ta'minlashga qaratilgan

xalqparvar tizimni yo'lga qo'yish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Taraqqiyotning yangi bosqichiga qadam qo'yilayotgan hozirgi sharoitda biz o'z faoliyatimizni “Buyuk kelajagimiz bugundan boshlanadi” degan shior asosida tashkil etishimiz, xalqimizning farovon hayotini ta'minlash uchun bor kuch va salohiyatimizni ishga solishimiz zarurligi qayta-qayta ta'kidlanmoqda.[1]

Bu yo'lda 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi jamiyat hayotining barcha sohalaridagi, xususan, ichki ishlar tizimidagi islohotlarning “yo'l xaritasi”ga aylandi.

Harakatlar strategiyasida “Xalq davlat idoralariga emas, balki davlat organlari xalqimizga xizmat qilishi kerak”, degan tamoyil davlat siyosatining eng ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning ta'biri bilan aytganda, “xalqimiz Yaratgandan, avvalo, tinchlik-xotirjamlikni so'raydi. Shundan so'ng, o'z uyim, boshpanam bo'lsa, oilam, bola-chaqam bilan sog'-salomat yashasam, deydi. Biz xalqimizning ana shunday orzu-niyatlarini ro'yobga chiqarish uchun ikkita masalaga, ya'ni ichki ishlar va sog'liqni saqlash tizimini isloh qilishga katta e'tibor qaratyapmiz”.[2]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkini, konstitutsiyaviy tuzumni himoya qilishdan, qonun ustuvorligini, shaxs, jamiyat va davlatning xavfsizligini ta'minlashdan, shuningdek huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasidan iborat. Ichki ishlar organlari to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.[3]

(3-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli [Qonuni](#) tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son).

Ichki ishlar organlari o'z faoliyatini fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etish hamda ushbu huquqlar, erkinliklar va qonuniy manfaatlarni hurmat qilish asosida amalga oshiradi.

Ichki ishlar organlari fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari ularning jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsi va ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, himoya qilinishini ta'minlaydi.[6]

Ichki ishlar organlarining fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini cheklovchi faoliyati, agar qonuniy maqsadga erishilgan bo'lsa yoki ushbu maqsadga fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini cheklash orqali erishib bo'lmasligi yoki erishilmasligi kerakligi aniqlansa, darhol to'xtatiladi.

Qiynoqlarga solish, zo‘ravonlik qilish, boshqa shafqatsiz yoki inson qadr-qimmatini kamsitadigan tarzda muomalada bo‘lish ichki ishlar organi xodimiga taqiqlanadi. Ichki ishlar organining xodimi fuqaroga qasddan og‘riq, jismoniy yoki ma‘naviy azob yetkaziladigan xatti-harakatlarga chek qo‘yishi shart.

Agar qonunda boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo‘lsa, ichki ishlar organlari fuqaroning sha‘ni, qadr-qimmatiga yoki ishchanlik obro‘sigga putur yetkazadigan, uning shaxsiy hayotiga taalluqli bo‘lgan ma‘lumotlarni oshkor qilishga haqli emas.

Agar qonunda boshqacha qoida belgilanmagan bo‘lsa, ichki ishlar organlari har bir fuqaroga o‘zlarida mavjud bo‘lgan, uning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga bevosita daxldor bo‘lgan hujjatlar hamda materiallar bilan tanishish imkoniyatini ta‘minlashi shart.[4]

Ichki ishlar organi xodimi fuqaroga murojaat etganida:

o‘z lavozimini, unvonini, familiyasini, ismini, otasining ismini aytishi, fuqaroning talabiga ko‘ra xizmat guvohnomasini ko‘rsatishi, shundan so‘ng murojaat qilishining sababi va maqsadini ma‘lum qilishi;

fuqaroga nisbatan uning huquq va erkinliklarini cheklovchi choralar qo‘llanilgan taqdirda, bunday choralar qo‘llanilishining sababini hamda asoslarini, shuningdek fuqaroning shu munosabat bilan yuzaga keladigan huquqlari va majburiyatlarini unga tushuntirishi shart.

Ichki ishlar organi xodimi o‘ziga fuqaro murojaat etgan taqdirda, o‘z lavozimini, unvonini, familiyasini, ismini, otasining ismini aytishi, uni diqqat bilan eshitishi, o‘z vakolatlari doirasida tegishli choralar ko‘rishi yoxud qo‘yilgan masalani hal etish kimning vakolatiga kirishini tushuntirishi shart.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Xususan, jamoat xavfsizligini ta‘minlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklar profilaktikasining yaxlit tizimini shakllantirish, ichki ishlar organlarining eng quyi bo‘g‘inidan respublika darajasigacha samarali faoliyatini yo‘lga qo‘yish va zamonaviy ish uslublari joriy etish orqali mamlakatimizda huquq-tartibot va qonuniylikni mustahkamlash, aholining tinchligi va osoyishtaligini ta‘minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Jamoat xavfsizligini ta‘minlash va jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasida ichki ishlar organlari faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF6196-son (2021 yil 26 mart) farmoni qabul qilindi. Farmonga binoan ichki ishlar organlarining jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta‘minlash faoliyatini tashkil etishning mutlaqo yangi mexanizmlari sifatida quyidagilar belgilandi:

birinchidan, ichki ishlar organlarining tayanch punktlari negizida mahalla huquq-tartibot maskanlari bosqichma-bosqich tashkil etilishi belgilandi. Unga muvofiq, mahalla huquq-tartibot maskani hududdagi jamoat xavfsizligini ta‘minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va jinoyatchilikka qarshi kurashishning asosiy quyi

bo‘g‘ini hisoblanib, uning negizida ichki ishlar organlarining tegishli sohaviy xizmatlari, Milliy gvardiya va boshqa davlat organlarining muvofiqlashtirilgan faoliyatini hamda jamoat xavfsizligini ta‘minlash ishlarini tizimli tashkil etish va muvofiqlashtirish vazifasi profilaktika inspektoriga yuklatildi;

ikkinchidan, Ichki ishlar vazirligi tuzilmasini takomillashtirish orqali ichki ishlar organlarining jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta‘minlash sohaviy xizmatlari faoliyatini boshqarish va muvofiqlashtirishning yagona tizimini joriy etish maqsadida, Patrul-post xizmati va jamoat tartibini saqlash bosh boshqarmasi, Huquqbuzarliklar profilaktikasi bosh boshqarmasi, Yo‘l harakati xavfsizligi bosh boshqarmasi, Probatsiya xizmatini o‘z ichiga oladigan Jamoat xavfsizligi departamenti tashkil etildi;

uchinchidan, hududiy ichki ishlar organlarining jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta‘minlash faoliyati tuzilmalari va rahbar lavozimlarini maqbullashtirish orqali mavjud kuch va vositalardan samarali foydalanishni ta‘minlash maqsadida, ayrim rahbarlik lavozimlarining tugatilishi hisobidan Qoraqalpog‘iston Respublikasi ichki ishlar vazirining, viloyatlar, tuman va shaharlar ichki ishlar organlari boshliqlarining o‘rinbosari

Jamoat xavfsizligi xizmati boshlig‘i lavozimi joriy etildi va patrul-post hamda yo‘l-patrul xizmati bo‘linmalari faoliyatini, shuningdek, mahallalar va jamoat joylarida manzilli profilaktik tadbirlar o‘tkazilishini muvofiqlashtirish, muqaddam sudlangan va probatsiya hisobiga olingan shaxslar bilan ishlash hamda ichki ishlar organlarining tungi xizmatini tashkil etish uning asosiy vazifalari etib belgilandi.[5]

Shuningdek, ushbu Farmon bilan ichki ishlar organlari tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha “yo‘l xaritasi” tasdiqlandi. Unga muvofiq quyidagilarni nazarda tutuvchi jamoat xavfsizligini ta‘minlashning sifat jihatidan yangi tizimini joriy etish belgilandi:

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash; patrul-post va yo‘l-patrul xizmatlari, huquqbuzarliklar profilaktikasi va probatsiya xizmatlari bo‘linmalarining o‘zaro hamkorlikda ishlashi bo‘yicha yangi mexanizmlarni belgilash; Milliy gvardiya bo‘linmalarining jamoat tartibini saqlash tizimidagi vakolatlari va shaxsiy javobgarligini belgilash; probatsiya nazoratidagi shaxslarning xulq-atvorini kunlik nazorat qilishda profilaktika inspektorlari bilan hamkorlik mexanizmlarini joriy etgan holda probatsiya bo‘linmalarining faoliyati samaradorligini oshirish.[6]

XULOSA

Xulosa qilish mumkinki, bugungi kunda ichki ishlar organlari inspektorlari jismoniy va yuridik shaxslar murojaatlarini ko‘rib chiqish va ularni qonuniy hal etish mutlaqo yangi bosqichga ko‘tarildi.

Darhaqiqat, fuqorolarning ariza va shikoyatlari qonuniy hal etilsa, aholining amaldagi qonunlarga, murojaatlarni ko‘rib chiqqan davlat idorasiga bo‘lgan ishonchini yanada mustahkamlanadi, hamda elektron murojaatlar bilan ishlash tizimini keng

ko’lamli islohotlar va fuqorolarga elektron murojaat berish bo’yicha amaliy ko’nikmalar shakllantirish orqali erishilsa bo’ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoevning O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruzasi (Speech by President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the Solemn Ceremony Dedicated to the 24th Anniversary of the Adoption of the Constitution of the Republic of Uzbekistan) // Xalq so‘zi.– 2016. – 8 dek.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi (2021 yil 29 noyabr) farmoni (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On approval of the Concept of Public Security of the Republic of Uzbekistan and measures for its implementation" (November 29, 2021)) // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 01.12.2021 y., 06/21/27/1116-son.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi Farmoni bilan tasdiqlangan “2022 – 2025 yillarda O‘zbekiston Respublikasida jamoat xavfsizligini ta’minlash tizimini rivojlantirish strategiyasi” (Approved by the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated November 29, 2021 "Strategy for the development of public safety in the Republic of Uzbekistan in 2022-2025") // <https://www.lex.uz/docs/5749291>.
4. Степанов А.В. Общественная безопасность: теоретико-правовой анализ // Вестник АНО ВПО “Прикамский социальный 30 институт” – №1(69) – 2015. С. (29-37) (Stepanov A.V. Public safety: theoretical and legal analysis // Bulletin of the ANO VPO “Prikamsk Social Institute” - No. 1 (69) - 2015. P. (29-37).).
5. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг маълумотномаси (Reference of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan).
6. <https://lex.uz/acts/-3027843>